

MLADOST

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca. □ Celoletna naročnina znaša 2 K, posamezne številke po 10 vin. □ □ □ □ □
Uredništvo: Fr. Terseglav, Ljubljana (Katol. tiskarna). □ □ □ □ □
Upravništvo: Lud. Tomažič, Ljubljana (Katol. tiskarna).

Št. 17.

V Ljubljani, dne 5. oktobra 1912.

Letnik V.

Orli, na delo za prodajo srečk „Slovenske Straže“!

Evharistični kongres in Orli.

Ivan Podlesnik.

Samo nekaj besedi tistim, ki so preživeli lepe evharistične dni na cesarskem Dunaju in v spodbudo tistim, ki niso mogli iti z nami, bili pa v duhu z nami združeni.

Zlet Z. O. za leto 1912 smo žrtvovali mednarodnemu evharističnemu kongresu. Ni nam žal. Žal nam je samo, da se vsaj desetina tistih Orlov, ki bi se udeležili zleta Z. O., ni mogla udeležiti lepih in spominov polnih dni na Dunaju.

200 nas je bilo. Če vpoštevamo materialne razmere naših fantov, ki so se letošnje leto prav pridno udeleževali krajevnih prireditev in zletov posameznih odsekov in okrožij, moramo reči, da nas je bilo dovolj. V razmerah, v katerih živimo, bi nas niti toliko ne bilo, ako ne bi velikodušno, brez vsake prošnje od naše strani, priskočil na pomoč odkritosrčni prijatelj naše organizacije, preblagorodni gospod vitez pl. Guttmansthal iz Radeč. Hvala mu v imenu cele organizacije. Sam je korakal v procesiji med Slovenci z orlovskim znakom na prsih.

Vse lepo, veličastno in navdušujoče, kar so videli Slovenci tiste dni na Dunaju, so že povedali svojim rojakom in bratom doma in smo čitali tudi v časopisih.

Za Orle se mi zdi velepomembno troje.

Prvič: Naši fantje so imeli priliko ogledati si natančno lepoto in veličastvo cesarskega Dunaja. Videli so morje ponosnih palač, mogočnih cerkva; videli bogati dunajski dvor, magistrat in parlament, v katerem naši poslanci niso zadnji. Videli so življenje in vrvenje po ulicah milijonskega mesta, nešteto tovarov in prodajalen — veliko, svetovno mesto.

Drugič: Sestali smo se z bratskimi češkimi Orli. Velevažno! Videli smo njih nastop, uniformo in čutili navdušenje njihovih src za našo stvar. V soboto pred zadnjim dnevom so nas povabili Čehi na komerz. Velikanski prostori gostilne, v kateri

smo se zbrali, niso zadostovali niti za polovico udeležnikov, ki so morali zasesti stranske prostore. Kongresa so se udeležili vsi takrat na Dunaju se nahajajoči češki državni in deželni poslanci, Orli, mnogo ženstva in drugega odličnega občinstva. Predsedoval je komerzu poslanec prof. Šramek, podpredsednika pa sta bila starosta župe Orla v královstvi J. Polak in podpredsednik Z. O. I. Podlesnik. Doletela me je čast, da sem mogel prvič v tako obilnem številu zbrane češke in slovenske Orle pozdraviti. Za Čeha so govorili: Čenok Landa z Dunaja; deželnega glavarja namestnik poslanec dr. Hruban iz Olumuca; oficijal Jaromir Kadlčak iz Šleske; poslanec J. M. Kadlčak z Moravskega. Za Slovence pa predsednik Z. O. dr. L. Pogačnik; poslanec dr. Verstovšek in naš načelnik V. Jeločnik. Izmed navzočih čeških poslancev naj omenimo: Hruban, Šramek, Kadlčak, Valoušek, Ševčík, Chlebus, Tvaružek, Jilek, Vykonkil.

Iz vseh govorov na komerzu je sijala radost, da smo se sešli in utrdili v naših srcih zvezo med seboj. Ta zveza bo v kratkem dobila trdno, realno podlago.

Tretjič: Orli so se udeležili velikanske evharistične procesije v nedeljo. Nastopili so tako vzorno, da lahko na podlagi poročil v vseh časopisih in pa kar sem sam videl in čul, trdim, da najbolj vzorno.

Kar pa je glavno: Naši fantje so videli in se prepričali, da se bore za iste cilje kot oni sami v mali naši domovini, sto in sto tisoči. Od mogočnega našega vladarja, nadvojvod in najvišjega plemstva, poslanci, učenjaki, tovarnarji, trgovci, obrtniki, kmetje, delavci in tisoč in tisoč plemenitih žena iz vseh stanov in rodov.

Pri nas doma pa se dobe ljudje, ki zasmejujejo vse to . . .

Bratje! Samo 200 nas je bilo. Naj bo pa med nami desetkrat podvojeno in prelito v srca vseh naših bratov navdušenje za sveto stvar!

Ai ste čutili in videli tiste dni na Dunaju, kaj se pravi biti katoliški?

Ali niste bili prepričani, da je pred nami sam Bog, za Njim pa v naši katoliški Avstriji in še drugod po svetu milijoni in milijoni, ki čutijo isto in se bore za svete naše stvari!

Med temi milijoni, na čelu teh nepreglednih vrst pa cesarji in kralji, kardinali in škofje, plemenitaši in mogočniki, bogatini in revni.

Nad vsemi pa vidni namestnik Kristusa na zemlji, ki je v pozdravnem pismu udeležencem 23. mednarodnega evharističnega kongresa posebno priporočal skrb za mladino!

Več veselja!

Priobčil Ivan Dolenc.

Ne boj se, brat Orel, da te hočem sedajle v jeseni, začetkom oktobra, peljati v šolo in te učiti. Ne! Midva pojdeva na izprehod, na »rajžo«! Greš? Saj ne bo daleč. V dve kmetški hiši bova šla, potem ti bom pa pripovedoval o lepi sliki, ki je bila pred nedavnim časom razstavljena v umetniški razstavi na Dunaju, seznanil te bom z vsebino te zanimive drame; nazadnje bova pa brala skupaj nekaj lepih odstavkov iz knjige, ki ima isti naslov, kot sem ga dal temu sestavku. Seveda se ne zarečem, da ne rečeva tudi katere, ki ni na programu. Žalostna figura, če kdo hodi na daljši izprehod tako kakor vojak, ki ima strogo predpisano »maršruto«!

* * *

Pojdiva v ono-le ponosno hišo nad vasjo! Ne maraš? Zakaj ne?

»Kdo bo hodil med te neprijazne ljudi! Imam jih od daleč zadosti! Puščobe grde! V tej hiši ljudje mislijo, da bi bilo greh, če izpregovorita dva med seboj prijazno besedo. Drug nad drugim lajajo — ne morem drugače reči — ali pa vsaj godejo kot polhi v dupli.«

»Od kdaj jih pa tako poznaš?«

»Že od nekdanj! Baš pretekli teden sem bil gori. Šel sem agitirat za naročbo »Domoljuba«. Nisem vedel, ali bi se smejal ali jezil, ko sem jih opazoval. »Pojdi do studenca!« je rekel starejši fant mlajšemu. A ta se je izgovarjal, češ, da imata oba enako daleč. Sledilo je seveda kot odgovor par klofut, na katere je mlajši po svoje reagiral. Šale med seboj skoro ne poznajo. Vse se vzame sila resno. Ubogi otroci! Ranjka mati je znala lepo govoriti ž njimi. Od nje smrti sem se pa čuje v tej hiši redkokdaj otroški smeh. Sami med seboj si pokvardajo drug drugemu skoro vsako veselje s svojo trmoglavostjo in jeznoritostjo. Vrag vedi, kaj je to! Saj je sicer rodbina poštena, dobra; a življenje tu notri je stalno deževno vreme, kjer mnogokrat še grmi in treska. In vendar bi bil na tem lepem domu lahko skoro vedno jasen, solnčen dan!«

»No, sedaj je pa tudi mene minilo veselje hoditi gledat te čudne čuke. Ali najraje obiščeva Grivnikova Orla? Poglej, kako prijazno čepi lesena hišica tam na

strmem bregu, kako se lijejo skozi okna zeleno-rdeči nagelji!

»Vsak dan bi šel tja rajši kakor baš danes. Veš, Franca, ki je omožena v črnovrški fari, je prišla danes na obisk za nekaj ur. Ti ljudje si imajo danes toliko povedati sami med seboj, da bi midva samo motila. V tej hiši je vladala vedno medsebojna prijaznost. Kadar si hodil mimo, so te ogovarjali rdeči obrazi s prijaznimi očmi in zvonkim smehom. Kolikokrat sem bil v nedeljo popoldne pri njih! Glej, tam pod onim drevsom pred hišo je lesena miza, zbita iz par desk. Ob tej mizi ali pa po trati je sedela ob nedeljskih popoldnevih cela družina od očeta doli do Jurčka, ki še platno prodaja, v prijaznem razgovoru. Eden je rekel to, drugi ono, čas pa je mineval kakor bi bil napol v raju. Vetrič miru, prijateljstva, iskrenosti je vel preko vse družbe; ena prijazna beseda je rodila drugo, prav tako kot tam gori kletev in psovka rodi kletev in psovko. In vendar obseva obe hiši isto solnce, prehranja ista zemlja! Odkod ta razlika?«

Mislím, da je to vprašanje izbornó rešil umetnik s sliko, ki se je pred par leti nisem mogel nagledati v razstavi. Misli si pot na goro! Množica ljudi hodi s križem na rami kvišku. Berače vidiš med njimi in kronane glave, dekleta in starce. Kakšni so ti obrazi! Vsak kaže na drugačen način svojo nevoljo, vsak preklada križ in se maliči ž njim, kako bi ga nesel lažje. Poglej tam onega, kako je napol smešen, napol pa pomilovanja vreden s svojim dolgočasno izmučenim obrazom in s svojim križem, ki ga prenaša kot len osel svoj tovor! Sredi poti na goro pa stoji Kristus kot mejnik dveh čet. Tudi nad njim nosijo krdela svoj križ, a ta križ jih ne tlači k tlom. Junaško ga nesejo z vedrim obličjem po strmi poti. Na obraze, ki pridejo do Kristusa, dahne mir, dahne moč in zadovoljnost. Pod sliko pa stoji zapisano: »Moj jarem je sladak in moje breme je lahko.«

Vsi nosimo svoj križ. Od duha, ki živi v človeku, od njegovega zaupanja v Boga zavisi, ali pod svojim križem tarna in se ga otresa kot osel, ali pa veselo zre v svet kot arabski konj pod jezdecem. In zato imamo v življenju ljudi, ki sebi in drugim grenijo življenje, in ljudi, katerih išče človekovo oko na poti življenja tako, kot se ozira popotnik po studencu in hladni senci. In mislim, dragi moj, da mi boš potrdil, ako rečem, da ljudi, ki bi bili bližnjemu studenc in senčno drevo na svetu ni baš preveč, dasi jih gotovo ti sam poznaš lepo število že med svojimi tovariši. Dovolj je še vedno takih, ki bi jih človek raje primerjal z nepovoženim kamenjem na cesti. Dosti je pri nas hiš, iz katerih se sliši po nepotrebnem jok in osorna beseda, manjka še zave-

tišč pravega veselja. O potrebi veselja, o potih do njega pa ti ne morem govoriti niti od daleč tako, kot je to storil rotenburški škof pl. Kepler v svoji knjigi: »Več veselja!« (»Mehr Freude!«) V teku enega leta se je razširilo to delo v 50.000 izvodih po svetu in s svojim hitrim razširjanjem dokazalo, kako svetu veselja — primanjkuje. Preberiva iz te knjige skupaj nekaj odstavkov in začniva kar pri predgovoru!

Predgovor.

»Resno in svečano razpoloženje me prevzema v trenutku, ko piše moje pero besedo veselje.

Meni je, kot da je obrnjenih vame tisoč kodrolasih obrazkov ter modrih in črnih očesc in kot da me prosijo z otožnimi pogledi in s solzami preplavljenimi očmi: Prinesi nam ga, tako zelo ga nam manjka!

In za njimi se prikažejo drugi obrazi, veli in razorani, prenasličeni in izživelji, in njihov motni, topi pogled pravi: Ne govori o njem, saj ga ni, veselja!

Toda ti obrazi se morajo zopet umakniti rdečeličnim, prijaznim, ljubezen žarečim, ki upirajo vzpodbudujoč svoje od upa leskeče se oči vame: Da, govori o veselju! Povej nam, kaj zamoremo storiti, da ga v tem času, tako ubogem glede veselja, rešimo in pomnožimo zase in za druge!

Govoril bom o tem. Da bi zamogli biti moji poslušalci vsi, ki še verujejo in še upajo! Da bi bili moji sotrudniki vsi, ki ljubijo veselje in človeštvo! Potem bi ne bile več besede na naslovnem listu samo želja in klic hrepenenja!»

Pomen veselja za človekovo dušno in telesno zdravje.

»Vsak človek čuti potrebo po veselju in ima do veselja pravico. Veselje je pravitako neobhodno potrebno za telesno zdravje kakor za duševno, rabimo ga neobhodno za duševno in telesno delo in za versko življenje.

Da je veselje za človeka to, kar solnce za rastline, ni nikakor samo pesniška fraza. Poživljava vpliv veselja in moreči učinek žalosti sta večkrat naravnost očitna. Najlažje opazujemo to v življenju otroka. Kako žalost vse mori in uničuje, veselost pa greje in poživlja. V dneh boleznih zamore veselost delati prave čudeže. Modri zdravniki to vedo in cenijo to duševno zdravilo.

Angleški zdravnik Weber naglašja samovzgojo k veselju kot glavno točko zdravega življenja. Seveda se ta veselost doseže in ohrani samo s strogim izpolnjevanjem dolžnosti in s podjarmljenjem strasti; glavno vlogo igra pri tem volja. Takole razlaga Weber vpliv duševnega razpoloženja na naše telo: Veselje in upanje povzročita hi-

trejše in močnejše dihanje; s tem se pomnoži dotok krvi do možgan in izboljša prehranjenje živčevja. Duševna potrtost pa zmanjšuje delovanje pljuč in srca, ovira dotok krvi k možganom in povzroči s tem nered in oslabiljenje telesa. Veselje vpliva torej ugodno na telesno in duševno razpoloženje. Ono na eni strani doseže razširjenje pljuč in olajšanje srca, prav kakor dihanje v čistem gorskem zraku, na drugi strani pa daje s tem duhu moč in samozavest; oboje skupaj pa brani dostop boleznim: boleznim, ki se že pojavijo, se večkrat s tem še potlačijo in zatro v kali.

Zdi se, da včasih veselje človekove moči in njegovo vztrajnost kar podvoji; njegovemu hotenju in delovanju da novega poleta, naredi človeka korajžnega in neomahljivega. Iz veselja se rode večkrat veliki sklepi in plemenita dejanja. Radost nam pomaga igranje preko težkoč in zopernosti. Veselje vpliva blažilno, nas dela vzprejemljive za vse dobro, resnično in lepo, zadržuje razvoj nizkih nagonov in budi plemenite zmožnosti; dela nas radodarne, z ljudmi prijazne in postrežljive. Veselje zbližuje ljudi med seboj, pospešuje družabno občevanje in tke vez prijateljstva.

Brez veselja noben človek ne more živeti, tudi tisti kristjan ne, ki hodi po višinah popolnosti. Brez dvoma je tudi število veselih, srečnih in prijaznih ljudi mnogo večje v vernem delu človeštva kakor med nevernimi; posebno veliko je število veselih ljudi med svetniki. Veselje najde veliko skrbnejše gojitelje, toplejše prijatelje in boljše zagovornike med vernimi pisatelji, pesniki in umetniki kakor med zastopniki »moderne« v umetnosti in slovstvu. Moderna slovstvena zgodovina nam našteva žalostno visoko število slavnih sovražnikov veselja, prerokov svetovne boli in pesimizma (Schopenhauer, Nietzsche i. dr.) (Str. 23.)

Veselje in ljubeznjivost v občevanju.

»Veselje nam pomaga zlasti, ohraniti vedno enako ljubeznjivost nasproti drugim. Če smo veseli, nam ne pride nobena stvar ob nepravem času. Nič nas ne preseneti in ne spravi iz ravnotežja. Naj je treba, izpolniti nepričakovano katerokoli dolžnost, naj pridejo nad nas nenadne male zopernosti, naj nas napadejo izkušnje, da bi se prepuščili jezi in razdražljivosti: vse se izteče lepo. Ni sence v naši duši, ki bi nas tlačila in delala godrnjave. (26.)

»So ljudje na svetu, ki imajo dar, da napravijo povsod veselje, kamor pridejo, in da ga tam puščajo ob svojem odhodu. Veselje izvira iz njih takorekoč kot svetlobni žarki iz solnca. Že v njih sami navzočnosti, v njihovi tihi družbi leži nekaj, iz česar zamoremo črpati veselje in si ga devati na stran za žalostne dneve. V istini je oni člo-

vek najsrečnejši, največji, Bogu najpodobnejši, kdor je dodal eno samo resnično veselje k zakladu sreče na svetu.« (28.)

Veselje in delavski sloji.

Mnogo se je storilo v teku časa za izboljšanje položaja delavnih slojev. In vendar ne moremo reči, da bi bilo med delavci posebno veliko veselja. Obratno! Chamberlain je napisal v svoji knjigi: »Temelji 19. stoletja« sledeče besede, ki so veljavne tudi za našo dobo: »Zdi se mi verjetno, da je bilo naše 19. stoletje na bolečinah najbolj bogato izmed vseh dob, kar jih poznamo, in sicer v prvi vrsti vsled tako hitre iznajdbe toliko strojev.«

Prijatelj, ali si bil že v veliki tovarni? Kajne, vodnik te je vodil po prostornih dvoranah, koder je delalo nebroj delavcev in delavk skozi leto in dan isto delo. Poglej delavko, ki dela samo viržinke! Druga tehta celo življenje tobak, da ga ne pride preveč v en zavoj. Tam vidiš delavca, ki ne dela drugega kot žebliem glave. Oni v spodnjih prostorih je ob hudi vročini zaposlen pri strojih. Vmes pa je ponekod tak ropot, da ne slišiš še samega sebe. In obrazi delavcev in delavk ti pripovedujejo o vsem preje kot o veselju. Človek ni namreč zadovoljen samo s tem, da ima jesti in piti in ne preteško delo. On hoče tudi vstvarjati vsaj v malem; on hoče narediti nekaj res celega. In zato delo v tovarni nudi njegovemu srcu in duhu tako grozno malo . . .

Zraven pa pride še socialna demokracija, ki porablja to jezo delavcev kot par, ki goni njene stroje, in napeljuje solze delavcev kot vodo na svoj mlin ter jim odvzame še verski čut, ki je vsakemu človeku neizčrpen vir resničnega veselja. (O veselju, ki izvira iz vere, bomo še govorili pozneje v posebnem odstavku.) Delodajalci in voditelji ljudstva imajo tukaj obširno polje dela, ako hočejo delavskim slojem pomagati do več veselja.

Toda ali nimamo za delavske sloje v najširšem pomenu besede dandanes dovolj razvedrila? Saj imamo vse polno gostiln, veselic, izletov itd.?

Vse te naprave dokazujejo le, kako dandanes ljudem manjka veselja in kako ga iščejo povsodi. Ali ga tudi najdejo? Bili so časi, in tudi dandanes še niso izginili, ko je ljudstvo iskalo svojega veselja v uživanju narave, v domači zabavi, v čitanju v družinskem krogu, v petju narodne pesmi itd.

So pa tudi ljudje, ki veselja ne najdejo drugod kot — v alkoholu. Stroške za tako razveseljevanje pa plača zdravje in veselje. Z novo izgubo življenske moči in veselja do življenja, s težko glavo in obteženo vestjo se vrne marsikak delavec in rokodelc po takih nedeljah in praznikih k enoličnosti svojega vsakdanjega dela.

Veselje in šola.

Ob pogledu na ta naslov bodo bralce navdajala različna čustva. Ta se bo spominjal pri tem učitelja, ki je bil svojim učencem oče, ki je znal s krepko roko voditi svojo čedico, a ki ni rabil palice, ako je malega grešnika popboljšala lahko že beseda. Stroga je bila vzgoja; učitelj ni dajal potuhe lenobi in malomarnosti, ampak je navadil svojo četo na točnost, red in pridnost, na premagovanje ovir in zaprek. In ta stroga vzgoja je bila potem učencu vir sreče in veselja. Pa tudi šolska doba ni bila žalostna. Učitelj je ravnal namreč tudi tako, da ga je bilo veselje ubogati. Razložil je zanimivo svoje stvari; z učenci pa se je tudi rad veselil, šalil, užival ž njimi lepoto pomladanskega solnca in mrzlih dni zimskih, njegova ljubezen do učenca je bila vidna tudi tedaj, kadar je kaznoval. Veselje in šola sta hodila isto pot.

Ne bo pa tudi manjkalo glasov: »Pri meni sta pa hodila veselje in šola ločeno pot — dasi to v nebroj slučajih ni bilo potrebno.« Nekateri — sicer redki — vzgojitelji — pravi Keppler — žive v napačnem mnenju, da je palica čudodelno sredstvo pri vzgoji, in potem tepejo otroka kot za stavo učitelj v šoli in starši doma. »Potem pa utegne priti v resnici tako daleč, da se veselje izbije iz stotin otroških src, da, iz celih generacij, da se ubije v mladih ljudeh veselje do učenja in do dela, moč volje, zaupanje in naposled vsak boljši čut; v mladem človeku ostane samo še kljubovalnost, besnost, zloba, zanikarnost in podlost. Taka vzgoja se mora prištevati med v nebo vpijoče grehe; ona spada med zatiranje ubožcev, ljudi brez pomoči in obrambe. Da, tudi glas teh mučenih malih vpije proti nebu zoper njihove mučitelje, in oče v nebesih ga sliši. On bo tem morilcem veselja enkrat še pokazal, da jim oblast, ki jim je podeljena, še ne daje pravice do tega, da brezčutno izrabljajo svojo premoč; pokazal jim bo, da je bila njihova naloga, gojiti mlada drevesca, jih krepiti, pripraviti do veselega razvoja, ne pa brez premisleka po njih udarjati, dokler ni razbit zadnji cvetni pop, strt poslednji cvet veselja.« (81.)

Kakor vidijo vsi veliki vzgojitelji najgotovejšo pot do veselja v strogi vzgoji k samozatajevanju in delu, tako so tudi edini v tem, da palica v šoli najbolje vrši svojo nalogo, če se rabi le v skrajno izrednih slučajih. Potem bi se izpolnila vsaj nekoliko želja nemškega pisatelja Jean Paula: »Odpravite solze otrok — dolgo deževanje na cvetove je tako škodljivo!«

Veselje in krščanstvo.

Nekateri naši nasprotniki slikajo življenje po veri kot čemerno, pust, prazno veselje. S tem dokazujejo samo, da ne poznajo niti življenja v resnici vernih ljudi,

še manj pa krščanstvo samo. Kdor je imel priliko opazovati od blizu življenje resničnih katoličanov, ta gotovo nikjer ni videl več odkritosrčne prijaznosti, neprisiljene dobrodušnosti in mnogokrat neizčrpanega humorja. Pobožnost, ki je sitna, godrnjava, zamerljiva, ni prava pobožnost. Veselje in dobrovoljnost ljudi, ki so globoko v srcu in resno v dejanju katoliki, je tako očitvidno in brezdvomno, da se večkrat najdejo sicer dobri ljudje, ki se nad tem — izgledujejo.

Veselje spremlja kristjana skozi vse življenje. Sveti zakramenti sami so vir odkritega veselja. Izpoved olajša dušo morečih bremen, sveto obhajilo napolni dušo z najčistejšo radostjo. Koliko poezije je v cerkvenih praznikih! Pride Božič in v še tako preproste ljudi dahne dih rajskega veselja in miline. Tudi Velika noč napolni srce človekovo s tem večjim veseljem in notranjim mirom, čim bolj premišljuje skrivnost Gospodovega trpljenja in vstajenja.

In Kristus sam? »Non erit tristis neque turbulentus« (»Ne bo otožen in razdražljiv«), je prerokoval o njem prerok. Privlačnost njegove osebe je bila toliko, da so ljudje zapustili vse, premoženje in sorodnike in šli za njim. K njemu so stegovali roke trpeči, okrog njega so se zgrinjali otroci. Kje je storil Kristus prvi čudež? Na veseli svatbi v Kani! Kako ljubeče oko je imel on za naravo! Ko uči, vzame svoje primere iz narave od takih neznatnih stvari, o katerih ošabni ljudje sploh ne govorijo. On jemlje za izgled kokljo z njenimi piščeti, ptice, ki jih redi nebeški Oče, lilije na polju, trsje ob Jordanu, golobe v njihovi preprostosti in kače v njih zvitosti. Sebe primerja z vinsko trto, s sejalcem semena itd. S tem, da je Kristus ravnal z naravo tako spoštljivo, da jo je porabil celo pri učenju večnih resnic, je učil ljudi zopet ljubezni do narave, veselja nad neznatnim in vsakdanjim.

Koliko sreče in veselja donaša Kristus vsem, ki se učijo od njega, je zelo lepo pokazal angleški pisatelj Jerome v drami »Tujec«, ki so jo igrali l. 1911. v Ljubljani. Mesto nadaljnega dokazovanja o zvezi med Kristusom in veseljem hočem navesti vsebino te drame v glavnih potezah.

Pension se imenuje v večjih mestih hiša, koder so ljudje, ki nimajo lastnega gospodinjstva, zlasti samski tujci, na hrani in stanovanju. V takem pensionu v Londonu se vrši dejanje. Gospodinjstvo vodi zadirčna gospodinja, ki goljufuje svoje goste. Pomaga ji zanikarna dekla, ki se odgovarja in jezika gospodinjji, ji krade mleko in doliva vode. Izmed gostov je vsak bolan na drugačni duševni slabosti. Notri stanuje goljufiv Žid. Mlad slikar prodaja svoje moči in znanje za to, da slika umazane slike, ker to več nese. Prileten zakonski par si krajša čas s tem, da se med seboj hruli in ozmerja. Njiju lepa hčerka se hoče udati za denar

bogatemu umazanemu starcu, ki stanuje poleg njih. Spevokomik (pevec po zabaviščih) se odlikuje po sirovih šalah. Elegantna dama trpi na dolgočasju vsled ošabnosti in brezdelnosti. Štiridesetletna koketa se lišpa do smešnosti in prikriva svoja leta. Vsa ta družba se shaja v skupni obednici, kjer kraljuje zadirčnost in medsebojno obiranje. Med te ljudi, ki torej trpe vobče na takih slabostih, na kakršnih trpi splošno večina ljudi, pride kot nepoznan tujec — Kristus. Z vsakim izmed teh napol komičnih, napol tragičnih bolnikov ima mal pogovor; z nekoliko besedami zbudi v človeku njegove boljše strani, ki v nobenem niso izumrle, ampak bile samo zanemarjene; s pomočjo tega, kar je v teh ljudeh zdravega, premaga njihove slabosti in jih spravi na pot do plemenitega veselja in sreče.

Ko odhaja, zapusti v pensionu družbo srečnih ljudi, zadovoljnih samih s seboj in s svojimi sostanovalci.

* * *

Predaleč bi me zavedlo, če bi hotel po Kepplerju navajati vse izglede neprestane veselosti pri nešetih svetnikih. Sv. Frančišek Asiški je zložil lepo pesem na solnce. »V zadnjih 24 urah njegovega življenja sta mu morala brata Angelo in Leone vedno iznova zapeti pesem o solncu, in on sam je z vedno zadnjo kitico pričel peti. Proti večeru je pel z nenavadno močjo psalm 142. Ko je končal, je bila že noč in povsod je kraljeval mir. Pevaje je odšel svetnik v večnost. Okrog koče so mu pa peli škrjančki z glasnim žvrgolenjem zadnji pozdrav.« (151.)

* * *

Procvitanje krščanstva je torej važno za obstanek in razširjenje veselja. Zato se obrne Keppler opravičeno na protivnike krščanstva s temile besedami: »Pustite pri miru nas, ki se borimo za krščanstvo, vero in nравnost! Vi nas potrebujete radi tega, ker potrebujete veselja in ker mi skrbimo za veselje. Boj proti nam je brezsmiseln in morilec veselja. Ne razdirajte našega dela če že ne iz ozira na blagor duš, ki vam ne velja nič, pa vsaj iz ozira na higijeno, ki vam velja vse . . . Če sami nimate več smisla za verska, dušna veselja in če nimate moči duha in volje, da bi se vrnili k verskemu mišljenju in krščanskemu življenju, pustite to vsaj narodu, pustite ljudstvu njegovo veselje!«

Konec.

Vsakdo ima v sebi ta vir veselja, vsakdo se je iz njega že napajal. Najčistejše veselje uživamo sami s tem, če drugim delamo veselje. Ni treba biti bogat, da se to doseže. Ljubezen ima vedno kaj dati, če ne drugega, prijazno besedo. In če ta ljubezen podari kak dar, kako miloščino, doda zraven še

košček veselja. Vse te darove pa dobimo mi v obliki veselja od obdarovanih nazaj.

Tako, moj dragi! Sedaj je pa najin izprehod pri koncu — še preden sva odšla iz sobe. Upam, da po tem izprehodu ne boš — truden. Enkrat sem ti pripovedoval v »Mladosti« pravljico o zlati ptički, ki so jo ujeli trije fantje mladi, a jo izpustili pod pogojem, da izpolni vsakemu eno željo. In ptička jim je vse obljubila. Prvi fantič si je želel čašo, iz katere ne usahne tok vina. In poglel je pijan po jarkih. Drugi fant si je želel tako mošnjo, da vedno šteje in ne prešteje. Kvartopiril je in se kregal s sleparji. Tretji fant pa je prosil: »Daj mi tako srce, da bom imel vedno vedro čelo in jasno uro vsako, najsi pridejo madenj hudi časi. In njegova usoda?

»Tretji fantič rano vstajal,
hodil je na delo,
v mraku se domov je vračal,
pa zapel veselo.«

Tak naj bo Orel!

Prizor iz tujine.

Na cesti srečam te dni mladega moža, ki ga takoj spoznam, dasi se že nekaj let nisva videla. Čas izpremeni človeka. Tudi moj prijatelj je zelo izpremenjen. Njegovih zdravih, polnih, rdečih lic ni več. Bled je, suh. Naj ga pozdravim? Ali je France ali ni? Podoben mu je, a če je pravi France, ne vem.

»Dober dan, ali sem se tako izpremenil, da me niti ti ne izpoznaš?« me ogovori France.

»Ali si res ti! Veš, dvomil sem, če si pravi.«

»Da, da, izpremenil sem se,« bolestno zdihne prijatelj.

Podam mu roko, France seže vanjo z levico. Osupnem. Desnice ni. Prazen rokav mu maha tam, kjer naj bi bila desnica.

Prijatelj je opazil, kako da me je presenetil. Pravi:

»Veš, revež sem. Izgubil sem roko.«

»Kje, kdaj, kako?«

»To ti je dolga povest. Veš, da sem imel pred leti dobro službo. Plačan sicer nisem bil tako dobro kakor kakšen minister, a sem le dobro izhajal. Radi so me imeli moji gospodarji, radi tudi ljudje. A preobjedel sem se domačega dobrega kruha. Amerika! Amerika! Ta mi je šumela po glavi. Po raznih časopisih sem čital tam na zadnjih straneh z velikimi črkami natisnjeno, kako da je ta »obljubljena« dežela lepa. V sosedno vas se je povrnil domov neki Amerikanec. Rožljaj je s dolarji. Ni živel zapravljivo. V gostilno je sicer hodil, pil četrt čvička, ki ga je mešal z vodo, plačeval pa s stotaki, petdesetaki in desetaki. Ljudje so govorili,

kako da je v Ameriki obogatel. Govoril ta Amerikanec ni veliko. Le takrat pa je gotovo imel glavno besedo, če se je pričelo o Ameriki čebljati. Hvalil je Ameriko kot deželo, kjer se cedita mleko in med in kjer leže na česti dolarji tistemu, ki jih zna porabiti. »Iz berača čez noč postaneš lahko v Ameriki največji bogatin,« je kričal in rožljaj z dolarji in s cekini v žepu. Ta Amerikanec je bil moja nesreča. Prišla sva večkrat skupaj. Meni se je zdelo, da slučajno, zdaj vem, da me je sam iskal. Nekega dne mu zaupam veliko skrivnost, da bi tudi rad poizkusil srečo v Ameriki, samo to me skrbi, da bi me ne oskubili kaki zviti agentje.

»O, to naj te pa čisto nič ne skrbi,« mi hitro odgovori. »Veš, rad te imam. Zato ti pa tudi preskrbim vožnji listek kar do tistega kraja v Ameriki, kjer gotovo dobiš svojo srečo. Imaš li denar?«

»Imam toliko, da bo zadoščevalo za vožnjo in za prvo potrebo.«

»Prav, tu roka, čez 14 dni se že lahko odpelješ.«

»Čez 14 dni sem se res odpeljal. V Ameriki sem izvedel, da sem plačal 100 kron več, kolikor bi bil plačal, če bi se bil obrnil na »Družbo sv. Rafaela« za varstvo izseljencev v Ameriki v Ljubljani, ki so nam jo v našem domačem izobraževalnem društvu tako priporočali. V Ameriki sem tudi izvedel, kdo da je bil tisti naš domači Amerikanec. V Ameriki ni bil dosti prida, pač pa so ga zaprli, ker je goljufal rojake. Doma je pa bil zakotni agent neke take družbe, ki lovi ljudi za Ameriko zato, da več zasluži. Priganjač te družbe je bil naš domači bogati Amerikanec.«

»In kako se je godilo tebi v Ameriki?«

»Slabo. Ko bi delal doma tako, kakor sem v Ameriki, bi bil več zaslužil, kolikor sem v tej obljubljeni deželi. Delal sem trdo. Varčeval sem, skoraj stradal. Prijatelj! Ne veš, kaj se to pravi, delati ameriškansko. To te priganjajo kakor psa. Nikdar jim dosti ne napraviš. To, da si tudi človek, Amerikanec ne pozna. V tebi vidi le stroj. Prihranil sem si nekaj dolarjev, malo, kar me zadene nesreča. V rudniku . . .«

»V rudniku,« nenadoma presenečen vzkiiknem, »ti si delal v rudniku.«

»Si li mislil, da sem dobil kako boljše mesto? Ej, prijatelj! Iskal sem je, iskal. A našel nisem ničesar. Jesti sem moral. Vesel sem bil, da so mi dali delo, a prekinil si me! Razstreljevali smo premog. Američan se dinamita ne boji. Nepreviden je. Njemu gre, da zasluži, veliko zasluži. Človek mu ne velja nič. Zato se zgodi v Ameriki po rudnikih, po plavžih, po tvornicah, po železnicah toliko nesreč. Dinamit so zažgali, zapazili niso, da so v podkop nabili preveč razstreliva. Zrušila se je premogova plast tudi tja, kjer je stala gruča delavcev, med njimi tvoj France. Zasulo nas je.

Oj! Oj! Nikdar ne pozabim, kako žalostno da so klicali moji sotovariši na pomoč! Zvijali so se v smrtnih bolestitih.

Padel sem tako, da je name padla živa kopica ljudi. Zame je bila to sreča, ker me je živa stena nad menoj obvarovala smrti.

Celo večnost ni bilo rešiteljev. Molil sem, ihtel in stokal, ker čutil sem smrtne bolečine. Tovariši so nam prihiteli na pomoč. Dolgo, dolgo je trajalo, predno so odkopali premogovo plast, ki nas je podsula. Razumeš, prijatelj! Kopati so morali naši rešitelji z rovniciami počasi, če bi ne bili počasi kopali, bi bili lahko koga nehote ubili.

Onesvestil sem se. Zbudil sem se že zunaj jame. Položili so nas na slamo. Dva moža sta čepela pri meni.

»Mladi mož, srečni ste. Ali čutite bolečine?«

»Ves sem pretisnjen. Vse me boli.«

»Ni nič hudega. Nimate poškodovanega koša, vaš drob je tudi v redu. Tudi nogi sta zdravi in nepoškodovani. Dvignite desnico!«

Poizkusim dvigniti desnico, a jo ne morem, tako hudo me boli.

»Ne prestrašite se. Vašo desnico Vam je zdrobilo. Če nočete, da se Vam ne zastropi kri, dovolite, da jo odreževa.«

Hladno je govoril mož. Nisem takoj razumel, kaj da hoče.

»Zdravnika sva, hitro se odločite. Čaka najine pomoči še nad sto Vaših tovarišev, osemdesetim ne moreva več pomoči. Čas je zlato, hitro! Hitro!«

»Gospoda bolje vesta, kaj je prav, kakor jaz.«

»Dobro — ena, dve, tri,« še čujem, ko šteje zdravnik, ki mi je položil ne posebno prijetno dihteče platno na obraz. Ko sem se prebudil, nisem imel več desne roke.

»Srečen si, da si izgubil samo desnico,« je stokal rojak v bolnišnici na postelji poleg mene. »Nimam več ne desnice in tudi ne leve noge.«

Rana je kmalu zacelila. Mlad, poln življenja sem stal na cesti, ko so me izpustili iz bolnišnice. Nekaj dolarjev sem imel. Šel sem k družbi, kej sem delal.

Neprijazni obrazi so me sprejeli.

»Kaj hočete?«

»Pri Vas sem ponesrečil!«

»Res! Res! Družba je vsled te nesreče strašno veliko denarja izgubila. Delavci ni ste pazili. Sami ste krivi nesreče.«

»Nisem povzročil nesreče jaz,« sem jec-ljal.

»Mi tudi ne. Kaj hočete od nas?«

»Nočem beračiti. Prosim kakega dela.«

»Dela? Brez desnice? Ste li zblazneli?«

»Po naših rudnikih doma če kdo ponesreči, dobi pokojnino.«

»Pri nas ne. Bi bili pa doma ostali. Mi nimamo dela za Vas. Beraška Evropa nam

pošilja dovolj zdravih, krepkih moči,« zahrni ravnatelj.

»Saj za bolečine mi gre odškodnina.«

»Nič Vam ne gre. Če mislite, da Vam kaj gre, nas pa tožite. — Odpravili ste« in mi obrne hrbet.

Stojim na cesti. Kaj zdaj? Nimam toliko denarja, da plačam vožnjo nazaj v Evropo. Hajdi k tistemu gospodu, ki ima dolžnost, da zastopa koristi avstrijskih državljanov, h konzulu.

Uradi so na las podobni eden drugemu, uradniki pa tudi. Potrkam, ko pridem k vratom konzulata.

»Herrrein,« zahrešči močan glas.

»Želite,« me vpraša neki gospod, nemško seveda, a še ta mu teče zelo, zelo slabo. K sreči, da precej dobro nemško tolčem.

V rokah držim svoj potni list. Hlastne po njem in ga prečita, predno dobro vem, da mi ga je vzel.

»Tako! Tako! Posebna znamenja! Hm. To moramo izpopolniti. Desnice nimate. Vaše domače okrajno glavarstvo je to važno stvar prezrlo. Na Ogrskem bi se ne bilo to zgodilo,« zadovoljno pokima.

To veš, da sem se vedno rad šalil. Moral sem se smehljati. Rečem:

»Niso se zmotili, ko so izpolnjevali potni list. Roko sem namreč izgubil šele v Ameriki ob nesreči v rudniku!«

»Hm! Hm! Tako. No, vsekakor popotni list Vam bomo izpopolnili, saj ste za to prišli, kajne?« resno pristavi.

»Ne, gospod.«

»Zakaj pa?«

Povem mu vse, vse, kaj se je zgodilo. Reči moram, zelo pazljivo me je poslušal. Ko končam, pravi važno:

»O tej stvari ne morem sam poročati. Popeljem Vas rajši h konzulu, počakajte!«

Kmalu prihiti nazaj in me hitro popelje h konzulu v nekoliko lepše, kot njegova, opravljeno sobo. Ko hoče ostati tam, mu konzul, mlajši mož, zamahne z roko, naj hitro gre, od koder je prišel.

»Same Mažare mi pošiljajo z Dunaja, ščitim naj pa pred vsem koristi Slovanov, ker teh največ prihaja v to zakleto morišče avstrijskih narodov. Same neumnosti mi delajo. Vas je pripeljal k meni, kakor mi je Mažar pravil, zato, da se popravi Vaš potni list, ker ni izpolnjen oddelek, da Vam manjka desnice?«

»Da in ne, gospod konzul.«

»Povejte, česa želite?«

Ponovim in povem mu vse, prav vse. Mirno, zelo mirno je poslušal. Samo oči so se mu včasih zaiskrile. Niti enkrat me ni prekinil. A ko končam, me je hitro, hitro izpraševal. Znati je hotel, kako se je pisal tisti Amerikanec doma, ki mi je tako drago vožnjo zaračunal, stikal po neki omari, pokimal, pisal, prečital, kar sem mu povedal, celo priseči sem moral, da je res vse tako,

kot sem izpovedal. Kar takoj ti povem, da prečno sem prišel domov, so zvitega tička v Novem Mestu že pošteno zaprli, ker je mene tako zapeljal. Ni tajil. Le, ko so mu povedali, da plača tudi sodne stroške, je stokal in jecljal, da nima denarja, a mu ni nič pomagalo, ker so ga prehitro vtaknili v luknjo, da bi bil mogel skriti, kar je imel.

Nato je pa začel konzul meni izpraševati vest, hujše kot sem si mislil.

»Doma bi bili ostali. Kaj pa lazite v to nesrečno Ameriko? Ali ni za vsakega tudi doma dela, če je priden in če ga išče? Smilite se mi, a ne morem pomagati. Zakaj se niste prijaviли meni, ko ste sem prišli?«

»Se nisem upal, gospod konzul!«

»Hm! Hm! Upal se ni! Upal. Sicer, no, to je res. Preveč Mažarov služi pri konzulatih. Tem pa ni blagor domačinov nič mar; a znajte, tudi med konzuli dobite mož, zlasti mlajših, ki znajo, kaj je njih dolžnost nasproti rojaku v tujini.«

Razljutil se je. Nato je pristavil:

»Odškodovati bi Vas seveda po postavi morali, a Vas ne bodo. Oni se zanašajo na ameriškega sodnika, ki je popolnoma od njih odvisen in jih zato ne bo obsodil. Naš zunanji urad pa tudi ni angleški zunanji urad, da bi se za avstrijske državljane mogel odločno potegniti. Na morju nismo dovolj močni. A tega ne razumete,« je zagodrnjal.

»Stopim sam k družbi. Jutri pridite ob tej in tej uri. Tu,« stisne mi nekaj v roko; ko se hočem braniti, me opsuje, kakor to stori desetnik z vojaškim novincem, kadar napravi veliko hudodelstvo, da prestopi z desno mesto z levo nogo.

Drugo jutro pridem. »Umazanci so,« pravi, »přitiskal sem na nje, jim grozil s tožbo, a so se mi pomenljivo smejali. Lopovi vedo, da jim sodnija ne bo skrivila lasu. 50 dolarjev za bolečine in voznino v Evropo nazaj plačajo. Sprejmete?«

»Malo je, malo, gospod konzul.«

»To je res, a kolikor poznam to stvar, sodnik bi Vas kar odgnal in še iz Amerike izgnal. Imam izkušnje,« je pristavil.

Kaj storiti? Sklenil sem, da sprejemem.

Odštel mi je denar, dal vozni listek in me odpustil s prijaznim svetom:

»Prijatelj, ko pridete v domovino, pred Ameriko vsakega svarite. Pomnijo naj ljudje: Doma je najboljšje!«

Odseki.

Št. Vid nad Ljubljano. Evharistične proslave na Dunaju se je udeležilo pet članov našega odseka, na čelu naš predsednik gospod župnik Zabret. Veličastni dnevi na Dunaju za nas so minuli, a mi ne pozabimo celo življenje vtisov tega kongresa, ki bo rodil najlepše sadove. — V veliko veselje nam je to, da naši mladeniči, ko nas zapuste in gredo po svetu, naroče naše liste: »Mladost«, »Domoljub« in »Bogoljub«. Koliko pisem pa pride na predsednika, ki nam jih pri sejah prečita, kjer se marsikateri mladenič z veseljem spominja, da je vesel, da je bil pri Orlu, ki ga je obvaroval, da ni utonil v mlakuži liberalizma. — Notranje življenje, ki je po letu bolj počivalo, se je že začelo v telovadnici. Telovadimo vsako sredo in petek zvečer. — Prvi mladeniški sestanek bo na rožnivenško nedeljo, dne 6. oktobra. S tem sestankom bo tudi združena odhodnica načelnika M. Babnika k vojakom. Udeležimo se ga in pokažimo s tem simpatije do Babnika, ki je ves gorel za telovadbo, obenem pa tudi zato, ker smo izkusili, da edino sestanki v prejšnjih letih so nam bili tista velemoč, s katero smo premagali vse ovire. — Tri Orle iz našega odseka je cesar izbral. Bili so vsi vzorni fantje in dobri telovadci.

„Mladost“.

Se danes niso vsi Orli na „Mladost“ naročeni, kakor bi morali biti. Kdor pa nima in redno ne bere „Mladosti“, ta je suha veja na našem drevesu. Zato agitirajte, da vsak Orle „Mladost“ naroči in jo tudi pridno proučuje. „Mladost“ ohranja pravega duha in neti navdušenost v naših vrstah.

Stane na leto 2 K.

Ustanovljeno 1867. Manufakturna trgovina Ustanovljeno 1867.

Franc Regorschek-ov naslednik

AVGUST JAGODIČ

Ljubljana, Stritarjeva ulica šte. 3.

Zalagatelj za orlovske telovadne srajce in predpisane žnore za kroje. Obenem priporoča trvdka častiti duhovščini veliko zalogo sukna in pristnega platna za cerkvene oprave.